

Όνοματεπώνυμο:
Μάθημα:
Υλη:
Επιμέλεια διαγωνίσματος:
Αξιολόγηση :

ΑΡΧΑΙΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ Γ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Πλάτων, Πολιτεία, 519c-520a

ΣΩ: Ἡμέτερον δὴ ἔργον, ἦν δ' ἐγώ, τῶν οἰκιστῶν τάς τε βελτίστας φύσεις ἀναγκάσαι ἀφικέσθαι πρὸς τὸ μάθημα ὃ ἐν τῷ πρόσθεν ἔφαμεν εἶναι μέγιστον, ἰδεῖν τε τὸ ἀγαθὸν καὶ ἀναβῆναι ἐκείνην τὴν ἀνάβασιν, καὶ ἐπειδὴ ἀναβάντες ἱκανῶς ἴδωσι, μὴ ἐπιτρέπειν αὐτοῖς ὃ νῦν ἐπιτρέπεται.

ΓΛ: Τὸ ποῖον δὴ;

ΣΩ: Τὸ αὐτοῦ, ἦν δ' ἐγώ, καταμένειν καὶ μὴ ἐθέλειν πάλιν καταβαίνειν παρ' ἐκείνους τοὺς δεσμῶτας μηδὲ μετέχειν τῶν παρ' ἐκείνοις πόνων τε καὶ τιμῶν, εἴτε φαυλότεραι εἴτε σπουδαιότεραι.

ΓΛ: Ἐπειτ', ἔφη, ἀδικήσομεν αὐτούς, καὶ ποιήσομεν χεῖρον ζῆν, δυνατὸν αὐτοῖς ὄν ἄμεινον;

ΣΩ: Ἐπελάθου, ἦν δ' ἐγώ, πάλιν, ὦ φίλε, ὅτι νόμῳ οὐ τοῦτο μέλει, ὅπως ἔν τι γένος ἐν πόλει διαφερόντως εὖ πράξει, ἀλλ' ἐν ὅλῃ τῇ πόλει τοῦτο μηχανᾶται ἐγγενέσθαι, συναρμόττων τοὺς πολίτας πειθοῖ τε καὶ ἀνάγκῃ, ποιῶν μεταδιδόναι ἀλλήλοις τῆς ωφελίας ἣν ἂν ἕκαστοι το κοινόν δυνατοὶ ὥσιν ὠφελεῖν καὶ αὐτὸς ἐμποιῶν τοιούτους ἄνδρας ἐν τῇ πόλει, οὐχ ἵνα ἀφιῇ τρέπεσθαι ὅπῃ ἕκαστος βούλεται, ἀλλ' ἵνα καταχρῆται αὐτὸς αὐτοῖς ἐπὶ τὸν σύνδεσμον τῆς πόλεως.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

ι. α. Ποιο εἶναι τὸ χρέος τῶν «οἰκιστῶν» κατὰ τὸν Σωκράτη καὶ ποια ἐνστάση προβάλλει ὁ Γλαύκων;

β. Να χαρακτηρίσετε καθεμιά ἀπὸ τῆς παρακάτω προτάσεις ὡς «σωστή» ἢ λανθασμένη:

1) Τὸ αὐτοῦ, ἦν δ' ἐγώ, καταμένειν: Ὁ Σωκράτης επικρίνει τὴν στάση τῶν φιλοσόφων τῆς ἐποχῆς του νὰ ἀσχολοῦνται ἀποκλειστικὰ μὲ τῆς φιλοσοφικῆς τοὺς ἀναζητήσεις.

2) νόμῳ οὐ τοῦτο μέλει, ὅπως ἔν τι γένος ἐν πόλει διαφερόντως εὖ πράξει, ἀλλ' ἐν ὅλῃ τῇ πόλει τοῦτο μηχανᾶται ἐγγενέσθαι: Στὴν ιδεώδη πολιτεία τοῦ Πλάτωνα ὁ νόμος ἐπιβάλλει τὴ συμμετοχὴ ὅλων τῶν πολιτῶν στα κοινά.

Μονάδες 10

ii. Ποιες εἶναι οἱ «βέλτιστες φύσεις» καὶ ποιο ρόλο προδιαγράφει γιὰ αὐτές ὁ Σωκράτης στὴν ἰδανικὴ πολιτεία;

Μονάδες 10

iii. Χαρακτηρίστε καθεμιὰ ἀπὸ τὶς φράσεις «σωστή» ἢ «λανθασμένη».

1. Γιὰ τὸν Πλάτωνα τὰ μαθηματικά ἀποτελοῦν βασικὴ προϋπόθεση γιὰ τὴν σπουδὴ τῆς διαλεκτικῆς.
2. Οἱ φύλακες εἶναι προορισμένοι ἀπὸ τὴ στιγμή πού γεννιοῦνται νὰ προστατεύουν τὴν πόλιν.
3. Στὴν πλατωνικὴ πολιτεία ὑπάρχει κοινωνικὴ κινητικότητα.
4. Οἱ φύλακες-παντελεῖς ἐκλέγονται μὲ ψηφοφορία ἀπὸ τὸ σύνολο τῶν φυλάκων.
5. Στὸ τέλος τῆς εκπαιδευτικῆς πορείας κύριο μάθημα εἶναι ἡ διαλεκτικὴ (φιλοσοφία).

Μονάδες 10

iv. οφθαλμός, διάδημα, προφήτης, διένεξη, συνετός, ντροπή: Νὰ βρεῖτε στὸ κείμενο λέξεις ἐτυμολογικὰ συγγενεῖς μὲ τὶς προηγούμενες λέξεις.

καὶ γιὰ καθεμιὰ ἀπὸ τὶς ἀκόλουθες λέξεις: δεσμώτας, ἐπελάθου, νὰ γράψετε μίαν περίοδο λόγου στὰ Νέα Ἑλληνικά, χρησιμοποιώντας παράγωγό της σὲ οποιαδήποτε μορφή.

Μονάδες 10

v. Ἀφού μελετήσετε τὸ παράλληλο κείμενο ἀπὸ τὰ Πολιτικά τοῦ Ἀριστοτέλη νὰ αναφερθεῖτε στὴν ἔννοια τῆς υψίστης ἀρχῆς καὶ στὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο ἀντιλαμβάνονται τὸν ρόλο τῆς στὴν πολιτειακὴ οργάνωση ὁ Πλάτωνας καὶ ὁ Ἀριστοτέλης (Ενὸτ.17 Γ7, 1-3/5).

Ὑστερα ἀπὸ ὅσα εἶπαμε δίνοντας ὅλες τὶς ἀπαραίτητες ἐξηγήσεις γιὰ τὰ θέματα πού μας ἀπασχόλησαν, σειρά στὴ διερεύνησή μας ἔχει τώρα τὸ θέμα τῶν πολιτευμάτων, νὰ δοῦμε πόσα εἶναι καὶ ποια ἡ φύση τοῦ καθενός τους. Καὶ πρῶτα, βέβαια, τὰ ὀρθά. γιὰτί οἱ παρεκκλίσεις καὶ οἱ διαστρεβλώσεις θὰ γίνουν φανερές μόλις θὰ ἔχουν καθοριστεῖ τὰ ὀρθὰ πολιτεύματα. Ἐπειδὴ ὅταν λέμε «πολίτευμα» ἐννοοῦμε «ἀρχή, τὸ σῶμα δηλαδὴ πού ἀσκεῖ τὴ διακυβέρνηση στὴν πόλιν», καὶ ἡ «κυβέρνηση» εἶναι ἡ ὑψίστη ἀρχή στὶς πόλεις,

αναγκαστικά η ύψιστη αρχή θα είναι ή ένα μόνο άτομο ή λίγα άτομα ή το σύνολο των πολιτών. Όταν λοιπόν ο ένας ή οι λίγοι ή το πλήθος ολόκληρο ασκούν την εξουσία για την εξυπηρέτηση του κοινού συμφέροντος, αυτά τα πολιτεύματα δεν μπορεί παρά να είναι ορθά· όταν, αντίθετα, η εξουσία ασκείται για την εξυπηρέτηση του ιδιαίτερου συμφέροντος είτε του ενός είτε των λίγων είτε του πλήθους, τα πολιτεύματα αυτά είναι παρεκκλίσεις και διαστρεβλώσεις των ορθών. [...] Παρεκκλίσεις και διαστρεβλώσεις των πολιτευμάτων που αναφέραμε είναι: της βασιλείας η «τυραννία», της αριστοκρατίας η «ολιγαρχία», της πολιτείας η «δημοκρατία». Η τυραννία είναι, πράγματι, μια μοναρχία που υπηρετεί το συμφέρον του μονάρχη, η ολιγαρχία υπηρετεί το συμφέρον των πλουσίων και η δημοκρατία το συμφέρον των απόρων, κανένα όμως από τα πολιτεύματα αυτά δεν υπηρετεί το συμφέρον του συνόλου των πολιτών.

Μονάδες 10

Να έχετε επιτυχία!